

ГЕЛЬМІНТОФАУНА ШПОРОНОСНИХ ЧЕРЕПАХ КОНТАКТНОГО ЗООПАРКУ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ

О. А. Дубова, Д. В. Фещенко, О. А. Згозинська
oxdubova@gmail.com

Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир, Україна

Зараження паразитичними червами черепах широко розповсюджене в природних популяціях. У природі вони досить стійкі до своїх паразитів і їх патогенне значення важко оцінити повною мірою. У неволі ситуація інша. Стрес внаслідок транспортування, перетримки, скученого утримання, низьких температур тощо викликає порушення рівноваги, яка існувала в природі. Види гельмінтів, які мають збільшену інвазивність та прямий цикл розвитку, можуть настільки збільшувати інтенсивність інвазії, що це може стати небезпечним для їх власників. Наприклад, така властивість притаманна оксиуридам та аскаридам, які у великій кількості накопичуються після зимівлі черепах.

Мета роботи — визначити гельмінтофауну сухопутних африканських шпороносних черепах (*Geochelone sulcata* Miller, 1779).

Дослідження проводили на черепахах контактного зоопарку «Мультизоо» (м. Житомир). Виконували гельмінтокопрологічні дослідження методами послідовних промивань, Фюллеборна, Бермана-Орлова. Проби відбирали у різні сезони року: січні, квітні, липні та жовтні.

Результати досліджень дозволили виявити досить значну кількість яєць *Tachygonetria spp.* Wedl, 1862, та *Angusticaecum spp.* Baylis, 1920, у різній інтенсивності інвазії (ІІ) залежно від сезону року. Так, взимку середня ІІ (яєць/г фека) становила, відповідно, $88,2 \pm 7$ та $17,3 \pm 3,2$, навесні — $123,4 \pm 9,9$ та $22,3 \pm 4,1$, влітку — $21,8 \pm 3,6$ та $3,6 \pm 1$ і восени — $47,4 \pm 5,8$ та $9,2 \pm 0,6$.

Найбільша ІІ визначається навесні після зимівлі, що пов'язане зі зниженням неспецифічної резистентності. Після проведення дегельмінтизації фенбендазолом показник значно знижується, але повне звільнення від гельмінтів не відбувається. Ймовірно, це зумовлене прямим циклом розвитку гельмінтів і високою стійкістю яєць до умов зовнішнього середовища.

Tachygonetria spp., підряд *Oxyurata* Skrjabin, 1923, — найчастіші паразити «домашніх» черепах (74 %). Вони зазвичай не проявляють своєї присутності, однак після зимівлі стан здоров'я черепах погіршується: відмова від корму, неспокій, діарея з запаленням ануса і клоаки; за високої інтенсивності інвазії можливий виворот клоаки назовні.

Паразитування *Angusticaecum spp.*, підряд *Ascaridata* Skrjabin, 1915, охоплює 20,3 % від загальної ІІ. Воно супроводжується гепатопульмональним шляхом міграції збудника і є досить патогенним для черепах: спостерігають діарею, анорексію, блювоту та зригування корму.

Клінічні ознаки гельмінтозів найяскравіше проявляються навесні, після зимівлі черепах, що супроводжується найбільшим показником інтенсивності інвазії.

Таким чином, наявність гельмінтів має значний вплив на стан здоров'я черепах і розвиток у них інших захворювань. Виявлені гельмінти можуть мати зоонозне значення і бути небезпечними для людей. Отже, ретельний ветеринарно-санітарний контроль у зоопарках набуває першочергового значення для збереження здоров'я тварин і запобігання зоонозним інвазіям.